

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7CdoGp/2/2021
Identifikačné číslo spisu: 6820201713
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:6820201713.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: EOS KSI Slovensko, s.r.o, so sídlom Pajštúnska 5, Bratislava, IČO: 35 724 803 zast. Remedium Legal, s. r. o., AK so sídlom Pajštúnska 5, Bratislava, IČO: 53 255 739 proti žalovaným: 1.) Z. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. XXX zast. Mgr. Martinom Jankovičom, advokátom so sídlom Železničná 257/19, Revúca, 2.) V. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. XXX, o zaplatenie 3.575,79 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Revúca pod sp.zn. 6Csp/85/2020, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Revúca z 08. júla 2021 č. k. 6Csp/85/2020-390, v časti výroku, ktorým súd prvej inštancie žalobe vyhovel vo vzťahu k žalovanému v 1.) rade, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu Revúca z 08. júla 2021 č. k. 6Csp/85/2020-390 v I. výroku v časti ukladajúcej povinnosť žalovanému v 1.) rade a v II. výroku o trovách konania v časti ukladajúcej povinnosť žalovanému v 1.) rade ako aj uznesenie Okresného súdu Revúca z 29. októbra 2021 č. k. 6Csp/85/2020-399 v časti ukladajúcej povinnosť žalovanému v 1.) rade z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom zo dňa 08. júla 2021 č. k. 6Csp/85/2020-390 Okresný súd Revúca (ďalej len „súd prvej inštancie“) zaviazal žalovaných 1) a 2) spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 3.575,79 eur spolu s príslušenstvom v mesačných splátkach vo výške 100,- eur splatných vždy do posledného dňa v mesiaci počnúc od mesiaca nasledujúceho po právoplatnosti rozsudku do zaplatenia pod stratou výhody splátok v prípade nezaplatenia jednej splátky riadne a včas a povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Súd prvej inštancie mal preukázané, že právny predchodca žalobcu poskytol žalovaným úver vo výške 7.000,- eur. Žalovaným vznikla povinnosť vrátiť žalobcovi istinu poskytnutého úveru spolu s úrokom a poplatkami, pričom túto povinnosť si neplnili riadne, preto právny predchodca žalobcu dňa 05.03.2019 dlh predčasne zosplatnil a následne postúpil žalobcovi.

2. Proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie v časti výroku, ktorým súd prvej inštancie žalobe vyhovel

vo vzťahu k žalovanému v 1.) rade podal na podnet žalovaného v 1.) rade dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „GP SR“). Navrhol napadnutý rozsudok v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a zároveň zrušiť výroky závislé na dovolaní napadnutom výroku.

3. Poukázal na to, že Okresný súd Banská Bystrica uznesením z 23. apríla 2018 č. k. 20dK/304/2018-12 vyhlásil na majetok žalovaného v 1.) rade konkurz a rozhodol o jeho oddlžení. Žalobca sa žalobou z 23. novembra 2020 domáhal proti žalovaným zaplata sumy 3.575,79 eur s príslušenstvom titulom poskytnutého úveru na základe Zmluvy o splátkovom úvere z 24.09.2010. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom žalobe v plnom rozsahu vyhovel a žalovaní proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie nepodali odvolanie. Bol toho názoru, že napadnutý rozsudok trpí vadou, ktorá má za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné a neudržateľné, pričom potreba zrušiť toto rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty. Súd prvej inštancie vyhovel žalobe voči žalovanému v 1.) rade a zaviazal ho vrátiť časť poskytnutého úveru, napriek tomu, že tento bol predmetného dlhu zbavený súdnym rozhodnutím o oddlžení, teda napriek tomu, že žalovaná pohľadávka bola voči žalovanému v 1.) rade nevymáhateľná. GP SR poukázal na to, že v danom prípade nejde o tzv. oddlžením nedotknutú pohľadávku, na základe čoho pohľadávka na vrátenie úveru sa v dôsledku oddlżenia stala 23. apríla 2018 voči žalovanému v 1.) rade nevymáhateľná. Keďže žalovaná pohľadávka bola voči žalovanému v 1.) rade v dôsledku oddlżenia nevymáhateľná, súd mal žalobu voči nemu zamietnuť. Nemožno opomenúť, že súd prvej inštancie mal vedomosť, že žalovaný v 1.) rade bol 23. apríla 2018 oddlžený (č.l. 279, 280). Súd v rozsudku nevyvetlil, prečo žalobe vyhovel napriek tomu, že žalovaný v 1.) rade bol oddlžený. GP SR zároveň poukázal na to, že súd prvej inštancie rozhodol vo veci bez toho, aby vyjadrenie žalobcu z 25.11.2020 doručil žalovaným. Táto procesná vada predstavuje zásah do práva žalovaného v 1.) rade na spravodlivý proces.

4. GP SR poukázal na to, že na rozdiel od súčasnej právnej úpravy, predchádzajúca právna úprava Občianskeho súdneho poriadku neviazala subsidiaritu mimoriadneho dovolania na čas jeho podania. Judikatúra k Občianskemu súdnemu poriadku ustálila, že mimoriadne dovolanie nebolo prípustné, ak účastník konania nepodal opravný prostriedok, hoci ho podať mohol. Skoršia judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky k otázke subsidiarity mimoriadneho dovolania nie je na dovolanie GP SR podľa Civilného sporového poriadku použiteľná. V danom prípade žalovaný v 1.) rade nepodal odvolanie proti napadnutému rozsudku. Zásielku s rozsudkom si na pošte neprevzal, čím nastala fikcia doručenia. V danom prípade je neúčelné uvažovať o tom, či by žalovaný v 1.) rade mohol požiadať o odpustenie lehoty na podanie odvolania a či by vôbec bol schopný procesnú situáciu takto vyhodnotiť alebo sa dostať k užitočnému právnomu poradenstvu.

5. Vadu dovolaním napadnutého rozhodnutia je podľa GP SR potrebné charakterizovať ako „fundamentálnu“. Potreba nápravy teda prevyšuje nad záujmom zachovania nezmeniteľnosti súdneho rozhodnutia a nad princípom právnej istoty.

6. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu GP SR poukázal na to, že podaniu dovolania GP nepredchádzalo vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov, ktoré boli k dispozícii, a ktoré mohli byť účinne využité na ochranu práv a oprávnených záujmov žalovaného v 1.) rade, a to na základe jeho vlastnej pasivity. Žalobca zastával názor, že dovolanie GP SR nemožno považovať za prípustné poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3CdoGp/1/2017 zo dňa 14.09.2017, R 94/2015. Žalobca poukázal na nesprávnu interpretáciu § 458 ods. 1 CSP, keď z tohto ustanovenia ani z judikatúry dovolacieho súdu nevyplýva, že zachovanie princípu subsidiarity sa skúma (až alebo len) v čase podania dovolania GP. Žalobca mal za to, že potreba zrušenia súdneho rozhodnutia neprevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a ani nad princípom právnej istoty. Ak žalovaný v 1.) rade mal možnosť podať odvolanie, ale aj prípadné dovolanie a už aj v nich namietat' tvrdené skutočnosti, no napriek tomu zostal procesne pasívny a odvolanie, a následne ani dovolanie nepodal, je nepochybne neskoršia procesná aktivita GP SR nenáležitá, a preto dovolanie GP SR nemožno v tomto prípade považovať za procesne prípustné. Žalobca navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol procesne

neprípustné dovolanie GP SR a priznal žalobcovi voči žalovanému v 1.) rade nárok na náhradu trov konania.

7. Žalovaný v 1.) rade sa vo vyjadrení k dovolaniu GP SR s ním plne stotožnil žiadajúc priznať náhradu trov právneho zastúpenia. Doplnil, že súd prvej inštancie mal konanie voči nemu zastaviť podľa § 167e ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoKR“).

8. Žalovaná v 2.) rade vo vyjadrení k dovolaniu GP SR namietla doručenie rozsudku súdu prvej inštancie fikciou, keďže tento bol doručený právnej zástupkyni, ktorá ho žalovaným doručila až po lehote na podanie odvolania, ďalej poukázala na svoju zlú finančnú situáciu a žiadala zrušiť pôžičky voči žalobcovi, resp. aspoň zrušiť platenie trov konania.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len najvyšší súd) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie GP podal oprávnený subjekt v zákonom stanovenej lehote (§ 461 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 464 CSP v spojení s § 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie generálneho prokurátora je prípustné a dôvodné a preto ním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť.

10. Podľa § 458 ods. 1 CSP proti právoplatnému rozhodnutiu súdu je prípustné dovolanie generálneho prokurátora, ak to vyžaduje ochrana práv a túto ochranu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

11. Podľa § 458 ods. 2 CSP dovolanie generálneho prokurátora je prípustné iba za predpokladu, že právoplatné rozhodnutie súdu porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné alebo neudržateľné a ak potreba zrušiť rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty.

12. Dovolanie GP je subsidiárnym mimoriadnym opravným prostriedkom; podľa Civilného sporového poriadku je prípustné iba za predpokladu, ak nápravu nemožno v čase podania dovolania dosiahnuť inými prípustnými opravnými prostriedkami. Z obsahu spisu je zrejmé, že napadnuté rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 17.09.2021, pričom nápravu rozhodnutia nie je možné dosiahnuť inak ako podaním dovolania GP, nakoľko voči rozhodnutiu v čase podania dovolania GP dňa 08.12.2021 nebolo možné využiť k náprave iný prípustný opravný prostriedok, preto podmienka subsidiarity je splnená.

13. Keďže dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie generálneho prokurátora je (procesne) prípustné, pristúpil k skúmaniu, či GP napadnuté právoplatné rozhodnutie súdu prvej inštancie porušuje právo žalovaného v 1.) rade na spravodlivý proces, alebo trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva, prípadne či potreba zrušiť napadnuté rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty. Snaha presadiť zákonnosť, vecnú správnosť a aj spravodlivosť súdneho rozhodnutia vydaného v civilnom sporovom konaní, bez ohľadu na všeobecne platnú zásadu záväznosti a nezmeniteľnosti súdneho rozhodnutia, je legitímna vtedy, keď sa v súdnom konaní alebo rozhodnutí vyskytnú také závažné pochybenia, ktoré sú spôsobilé zásadným spôsobom narušiť integritu konania a tieto nie je možné odstrániť inak, než použitím mimoriadneho opravného prostriedku. Pod závažnými pochybeniami je pritom nutné rozumieť „okolnosti podstatného a naliehavého charakteru“, resp. „závažnú vadu alebo justičný omyl“, ktoré sa premietnu do dôvodov vymedzených v § 458 ods. 2 CSP.

14. Podľa GP SR je dôvodom pre zrušenie rozsudku súdu prvej inštancie rozpor dvoch rozhodnutí, keď súd prvej inštancie aj napriek vedomosti o rozhodnutí Okresného súdu Banská Bystrica o oddlení žalovaného v 1.) rade, následne napadnutým rozsudkom vyhovel žalobe a zaviazal žalovaného v 1.) rade na zaplatenie žalovanej sumy a zároveň GP SR poukázal na porušenie práva na spravodlivý proces poukazom na nedoručenie vyjadrenia žalobcu z 25.11.2020 žalovaným.

15. Podľa § 167e ods. 1 ZKR ak bol vyhlásený konkurz, súd bez zbytočného odkladu zastaví konanie, v ktorom sa uplatňuje pohľadávka, ktorá môže byť uspokojená iba v konkurze (§ 166a ZKR) alebo sa považuje za nevymáhateľnú (§ 166b ZKR).

16. Podľa § 166a ods. 1 ZKR, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 166b a § 166c ZKR), len v konkurze alebo splátkovým kalendárom môžu byť uspokojené tieto pohľadávky:

- a) pohľadávka, ktorá vznikla pred kalendárnym mesiacom, v ktorom bol vyhlásený konkurz alebo poskytnutá ochrana pred veriteľmi (ďalej len „rozhodujúci deň“),
- b) budúca pohľadávka ručiteľa, spoludlžníka alebo inej osoby, ktorej vznikne pohľadávka voči dlžníkovi, ak bude za neho plniť záväzok, ktorý vznikol pred rozhodujúcim dňom,
- c) pohľadávka, ktorá vznikne v súvislosti s vypovedaním zmluvy alebo odstúpením od zmluvy (§ 167d ZKR), ak ide o zmluvu uzatvorenú pred vyhlásením konkurzu.

17. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že uznesením Okresného súdu Banská Bystrica z 23.04.2018, sp.zn. 2OdK/304/2018, ktoré bolo v Obchodnom vestníku SR č. 86/2018 zverejnené dňa 04.05.2018, o.i. na majetok žalovaného v 1.) rade vyhlásený konkurz a zároveň oddlžil dlžníka tak, že dlžníka zbavil všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze v rozsahu, v akom nebudú uspokojené v konkurze.

18. Procesnoprávnym účinkom vyhlásenia konkurzu podľa štvrtej časti zákona o konkurze a reštrukturalizácii je, že súd je povinný konania uvedené v § 167e ods. 1 ZKR bez zbytočného odkladu zastaviť. Súd je o zastavení takého konania povinný rozhodnúť ex offo. V prípade ak by súd nepostupoval v zmysle citovaného procesného postupu a na základe vykonaného dokazovania žalobe vyhovel, viedlo by to v praxi k tomu, že hoci by bola v zmysle uznesenia o oddlžení a zbavenia dlhu osoby voči nej pohľadávka nevymáhateľná, avšak zároveň by veriteľ mal vykonateľný exekučný titul voči tejto osobe, na základe ktorého by mohol podať návrh na vykonanie exekúcie.

19. Po preskúmaní obsahu spisu a najmä vyššie uvedených rozhodnutí dospel dovolací súd k záveru, že argumentácia generálneho prokurátora je dôvodná. Žalobca si žalobou uplatnil voči žalovaným pohľadávku, ktorá vznikla pred rozhodujúcim dňom (§ 166a ods. 1 písm. a) ZoKR), a ktorá môže byť uspokojená voči žalovanému v 1.) rade iba v konkurze na jeho majetok. Zároveň oddlžením súd dlžníka zbavil všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze. Vzhľadom na to, že zverejnením rozhodnutia o vyhlásení konkurzu v Obchodnom vestníku na majetok žalovaného v 1.) rade dňa 04.05.2018 nastali účinky vyhláseného konkurzu a súčasne účinky rozhodnutia o oddlžení žalovaného v 1.) rade, ako aj skutočnosť, že žalobca si v tomto konaní voči žalovanému v 1.) rade uplatňuje pohľadávku, ktorá môže byť uspokojená iba v konkurze na majetok žalovaného v 1.) rade, boli dané zákonné predpoklady na zastavenie predmetného konania voči žalovanému v 1.) rade ešte pred vydaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie s poukazom na § 167e ods. 1 ZKR (podobne 5Cdo/97/2019, 7Cdo/162/2019).

20. Súd prvej inštancie aj napriek tomu, že mal vedomosť o oddlžení žalovaného v 1.) rade vyhovel žalobe a zaviazal aj jeho na zaplatenie sumy nárokovanej žalobcom a s uvedenou skutočnosťou sa v napadnutom rozsudku nevysporiadal. Možno teda len predpokladať, že prisvedčil názoru žalobcu, že sumu, ktorú žalobca poskytol žalovaným titulom úveru, možno za ich dlh, resp. pohľadávku žalobcu, považovať až po zosplatnení úveru pre neplnenie splátok. Uvedenému záveru nemožno prisvedčiť, keďže ak by súd prisvedčil tvrdeniam žalobcu, oddlženie by stratilo svoj význam. Ako uviedol GP SR, účelom oddlženia fyzickej osoby je poskytnúť dlžníkovi novú štartovaciu čiaru, šancu začať bez dlhov a možnosť vytvoriť novú majetkovú realitu. Za situácie tvrdenej žalobcom, by sa oddlženie nevzťahovalo na žiadny z dlhov dlžníka, ktoré by neboli splatné, ale tieto dlhy splatné až v budúcnosti by bol dlžník stále povinný v budúcnosti uhradiť.

21. Pokiaľ súd prvej inštancie napriek uvedenému zaviazal žalovaných spoločne a nerozdielne na úhradu istiny spolu s príslušenstvom bez zohľadnenia § 167e ods. 1 ZoKR, tak nemožno dospieť k inému záveru, než, že takýmto postupom pri interpretácii a aplikácii práva založil vadu, ktorá mala za následok

závažné porušenie práva v zmysle § 458 ods. 2 CSP. V prípade postupu súdu prvej inštancie ide o také závažné porušenie práva, že je potrebné ho vnímať ako fundamentálnu vadu, ktorou rozhodnutie trpí, pričom potreba nápravy fundamentálnej vady prevyšuje nad záujmom zachovania nezmeniteľnosti súdneho rozhodnutia a nad rešpektovaním princípu právnej istoty.

22. Dovolací súd ďalej poukazuje na to, že v danom prípade predmetom konania bol solidárny záväzok žalovaných. Solidárne zaviazaní dlžníci majú postavenie samostatných spoločníkov a každý z nich je oprávnený podať námietky len za svoju osobu. Z uvedeného potom vyplýva, že ak súd prvej inštancie zaviazal žalovaných na úhradu dlžnej sumy spoločne a nerozdielne, GP SR podal dovolanie len v prospech žalovaného v 1.) rade zohľadňujúc samostatné spoločenstvo žalovaných a § 439 CSP, napadnutý rozsudok vo vzťahu k žalovanej v 2.) rade zostáva nedotknutý.

23. Najvyšší súd zrušil napadnutý rozsudok v zmysle § 449 ods. 1 v spojení s § 464 CSP v napadnutom rozsahu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie ako aj uznesenie súdu prvej inštancie z 29. októbra 2021 č. k. 6Csp 85/2020-399 o výške náhrady trov konania v časti povinnosti uloženej žalovanému v 1.) rade, s tým, že tento súd rozhodne aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

24. Dovolací súd záverom poznamenáva, že ani následné zrušenie konkurzu vydané v Obchodnom vestníku č. 164/2018 zo 24.08.2018 nemalo vplyv na rozhodnutie konkurzného súdu o oddĺžení žalovaného v 1.) rade, a teda ani na potrebu zastavenia konania voči žalovanému v 1.) rade. Takýto vplyv by mohlo mať napr. uznesenie konkurzného súdu o zastavení konania z dôvodu, že tu nie sú predpoklady pre vedenie konkurzu, súčasťou ktorého uznesenia je ex lege aj rozhodnutie o zrušení oddĺženia (§ 167v ods. 3 ZKR); o takéto rozhodnutie konkurzného súdu v okolnostiach danej veci nešlo.

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.